

ХОРОВИЙ СПІВ У ЖИТТІ І ТВОРЧОСТІ ВОЛОДИМИРА РОЖКА

Рожок Володимир Іванович – педагог, диригент, музикознавець, музично-громадський діяч, народний артист України, доктор мистецтвознавства, член-кореспондент Національної академії мистецтв України, ректор Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Як педагог і диригент, Володимир Іванович активно відроджує традиції духовного співу. Поважаючи різні конфесії, він розуміє, що в наш складний час техногенних процесів, час глобалізації та інформатизації суспільства людина мусить мати можливість зупинитись і думати про Вічне. Тому з його ініціативи і зародилися неповторні Міжнародні Пасхальні асамблеї. В. Рожок неодноразово виступав з ініціативою відкрити регентські відділення у вищих музичних закладах України. Диригентська і педагогічна діяльність В. І. Рожка пов'язана з відомим колективом – хором хлопчиків Київської середньої спеціалізованої музичної школи-інтернату імені М. В. Лисенка. Хор під керівництвом В. Рожка, блискуче здійснював інтерпретацію шедеврів класичної та сучасної зарубіжної музики, виконував хорові обробки українських народних пісень, твори Д. Бортнянського, М. Березовського, А. Веделя, М. Леонтовича, В. Косенка а також хорова музику сучасних композиторів – Б. Лятошинського, О. Білаша, Ж. Колодуб та інших.

Ключові слова: хорове диригування хормейстерсько-диригентська діяльність В. Рожка, хор хлопчиків КССМШ ім. М. В. Лисенка.

Французький письменник Антуан де Сент-Екзюпері писав, що коріння духовного поступу кожної людини закладається ще в дитинстві, коли пам'ять виразно фіксує весь навколишній світ, у якому формується світосприйняття і світопережиття усього суцього. Тому ці первні згодом стають одним з основних факторів у формуванні ціннісних орієнтирів особистості.

«Я народився на Чернігівщині 25 серпня 1946 року. Хрестили мене в нашій церкві, у селі Хороше Озеро Ніжинського району. Там і тепер стоїть ця Церква»¹, – згадує Володимир Рожок. Дивовижний і розмаїтий чернігівський край, земля з прадавньою назвою – Сіверщина! А багатий враженнями світ дитинства і юності поступово ставав основою для формування життя і творчості Володимира Рожка. Його рідне село Хороше Озеро вперше згадується в історичних джерелах ще з кінця XV століття і віддзеркалює важливі віхи в історії України. Адже Хороше Озеро було центром козацької сотні у складі Ніжинського полку в середині XVII століття, а наприкінці 20-х років XX століття в селі було створено загін Вільного козацтва і хорошеозірські козаки 29 січня 1918 року на боці УНР брали участь у знаменитому бої під Крутами, які поряд із Хорошим Озером. Окрім того, Сіверщина була і є одним із найпрекрасніших мальовничих куточків України! Цей край багатий землею, лісами, озерами й річками! Прекрасне природне довкілля Сіверщини оспіване не лише в народних піснях, а й відтворене у назвах її поселень: Вербівка, Калинівка, Грушівка, Березівка, Черешенька, Кленове, Тополівка, тощо. Цей край неймовірно багатий річками й озерами, що також знайшло відображення в назвах: Острів, Озеряни, Ставок, Облоння, Хороше Озеро тощо.

Перші враження від зустрічі з хоровим співом залишилися у Володимира Івановича ще з дитячих років. Це був церковний спів, почутий у рідному селі. І нині в Хорошому Озері стоїть ця церква. У ній діяв сільський кафедральний хор, у якому понад

¹ З розмови з автором статті.

50 співаків. Це були місцеві жителі, які мали чудові від природи голоси і вже на той час виконували твори Дмитра Бортнянського, Петра Чайковського, Сергія Рахманінова. У цьому хорі співала й мати Володимира Івановича – Ганна Кузьмівна, яка мала чудові слух і голос. Дуже часто вона виступала солісткою і, звісно, цю любов до співу передала й своєму синові, який змалку був постійним слухачем цих незабутніх репетицій.

У дитинстві Володимир Іванович мав гарний дискант і часто теж підспівував дорослим хористам. Тепер він про цей час згадує так: «Я тоді, ще хлопчиком, не знав, що керував хором випускник Петербурзького синодального училища – для мене то був просто дід Хома, якому років за 80. А хор під його диригуванням звучав просто фантастично! Мені на все життя запам'яталися церковні піснеспіви, оті Всенощні, особливо Пасхальні, Різдвяні... Служба на Чистий Четвер, святкові молебні, урочисті тропарі... свічки і церковний спів! Все оце хорове диво залишилось у пам'яті назавжди»¹.

Церковно-хорова культура цього краю уже мала сформовану традицію церковного співу й виховання. Адже ще в кінця XIX століття на Чернігівщині було закладено перший фундамент для хорових церковно-співочих товариств завдяки діяльності композитора, реформатора церковно-хорової практики О. Архангельського. Із чернігівських церковно-співочих колективів він сформував зведений хор за участю 167 співаків, який озвучив твори Д. Бортнянського («Отче наш...», «Херувимська пісня», «Тебе Бога хвалим...», та його власні твори («Покаянний тропарь – Помилуй нас, Господи...», «Великое словословие», «Внуши, Боже, молитву мою» (на слова із псалму 54) тощо. Ці концерти давали імпульс для подальшого історико-культурного розвитку церковного співу в цьому регіоні.

Минали роки... Але пам'ять молодого співака із села Хороше Озеро зберегла, насамперед, ці перші дитячі враження від зустрічі з церковним мистецтвом. І тому, перекидаючи арку в сьогоднішній день, можна сказати, що вже у зрілому віці Володимир Іванович, сформувавшись як митець, педагог і керівник провідного вищого музичного навчального закладу, мав своє бачення розвитку духовного співу в незалежній Україні. Він часто повторював: «У нас одна Церква і один Бог. Ми, православні християни, не можемо розділяти віру, бо вона одна – православна, бере витоки з Дніпра, київських круч і тече по всьому слов'янському світу. Усі це повинні відчувати і усвідомлювати»².

Як педагог і диригент, Володимир Іванович узяв за мету широко відроджувати традицію духовного співу. Поважаючи різні конфесії, він пам'ятав, що народжений і хрещений у православній вірі, в Українській Православній Церкві, розумів, що в наш складний час техногенних процесів, час глобалізації та інформатизації суспільства людина мусить мати можливість час від часу зупинитись і думати про Вічне. Бо саме у храмі все налаштовує людину на бажання побути наодинці з Господом при молитовному співі хору. Тому з його ініціативи і зародилися неповторні Міжнародні Пасхальні асамблеї з прекрасною назвою: «Духовність єднає Україну». Осмислюючи хорові партитури і духовну хорову творчість сучасних композиторів, Володимир Іванович аналізує її з історичної ретроспективи: «У наш час написано багато Літургій, у яких композитори використовують сучасні засоби композиторської техніки. Тому іноді доводиться говорити композиторам, що їхня Літургія не може звучати у храмі, тому що від неї всі фрески будуть перемигуватись між собою. Храм – не для того, щоб експериментувати, а для того, щоб людина прийшла й помолилась, відійшла хоча б на мить від суєти світу цього. А музика, побудована на кластерах, модернових звучаннях, налаштовує душу агресивно. Я, як хормейстер, вважаю, що духовну музику треба співати зовсім іншим звуком – особливим молитовним звуком, який іде з глибини душі до Бога. Цю есте-

¹ Володимир Рожок: «Церква допомогла зберегти нашу хорову культуру. Настав час допомогти Церкві» / Бесіду вела Юлія Комінко // Православ'є в Україні. – 2011. – 2 червня.

² Там само.

тику церковного співу я пам'ятаю ще з дитинства і сповідаю її все життя. Нині ми вже повернулися до духовного співу. Ніхто не буде сприймати Літургію, виконану «по-вуличному». Уся ж культура пішла з Церкви, наша унікальна хорова православна культура. Спасибі Церкві, що вона протягом століть зберегла найкращі її зразки, бо інакше зараз у нас би нічого не було. Усі ці піснеспіви, кантати, псалми, літургії, які були збережені тут, у сховищах Лаври, і потім нашими вченими, зокрема Ніною Олександрівною Герасимовою-Персидською, розкриті й викладені в книгах <...> Тож ми тепер маємо багатющу, багатовікову хорову культуру, за яку не соромно»¹.

У концертних програмах Пасхальних Асамблей завжди задіяні найкращі мистецькі колективи: Національний заслужений академічний народний хор України імені Г. Г. Верьовки, Муніципальна академічна чоловіча хорова капела імені Л. М. Ревуцького, Академічний хор імені Платона Майбороди Національної радіокомпанії України, Камерний хор «Intermezzo», Ансамбль класичної музики імені Б. М. Лятошинського, Ансамбль давньоцерковного співу «Стрітєння», жіночий ансамбль «Покров», Архієрейський хор Свято-Георгіївського кафедрального храму «Глас» (м. Львів), Архієрейський хор «Воскресіння» Свято-Воскресенського кафедрального собору (м. Рівне), хор студентів Дрогобицького музичного училища імені В. О. Барвінського, камерний хор Київського інституту музики ім. Р. М. Глієра, а також Національний ансамбль солістів «Київська камерата», творчі колективи Академії: Симфонічний оркестр, Оркестр народних інструментів, Камерний оркестр, Хор студентів, ансамбль трубачів та солісти Національної опери України імені Т. Шевченка та ін.

Асамблеї стали уже визнаним у світі міжнародним заходом, у якому беруть участь митці не лише з України, а й з інших країн – Німеччини, Італії, Норвегії, Швейцарії... «Важливість цього заходу, – пише В. Рожок, – зумовлена тим, що в епоху глобалізації, з притаманними їй суперечностями, колізіями, динамічними зрушеннями, увага вчених, соціологів, політологів усе більше зосереджується на виявленні різноманітних культурологічних проблем, пов'язаних із духовністю і глибинними сакральними процесами, які хвилюють міжнародну спільноту <...> Не випадково в Україні кінець ХХ, особливо початок ХХІ ст. позначені зверненням українських митців до сакральних жанрів творчості. Зокрема, композитори широко використовують у своїх тематичних розробках утрачені у минулому засоби і форми виразності, здійснюють пошуки новітніх жанрово-стильових ефектів, інтонаційних сфер»².

Тому В. І. Рожок неодноразово виступав з ініціативою відкрити регентські відділення у вищих музичних закладах України, переконуючи: «Ми повинні відкривати регентські відділення, де потрібно готувати регентів для кафедральних соборів і лавр. У таких соборах мають бути регенти найвищого професійного рівня... і це будуть ті люди, які віддано, свідомо знатимуть, що вони служать Богу. Наша мета – допомогти Церкві підняти хорову культуру»³.

Диригентська і педагогічна діяльність В. І. Рожка була пов'язана з відомим колективом – хором хлопчиків Київської середньої спеціальної музичної школи-інтернату імені М. В. Лисенка. Володимир Іванович працював на кафедрі хорового диригування Музичної академії і творчо співпрацював з колегою по диригентсько-хоровій кафедрі, засновником хорового дитячого руху на Україні Елеонорою Виноградовою. Як заступ-

¹ Володимир Рожок: «Церква допомогла зберегти нашу хорову культуру. Настав час допомогти Церкві» / Бєсїду вєла Юлія Комінко // Православїє в Українї. – 2011. – 2 червня.

² Рожок В. І. Музичне відлуння соборності. Міжнародна пасхальна хорова асамблея «Господи, Господи, силою Твоєю» / Рожок В. І. // Часопїс Національної музичної академії Українї : наук. журн. – К., 2011. – № 1 (10). – С. 4.

³ Володимир Рожок: «Церква допомогла зберегти нашу хорову культуру. Настав час допомогти Церкві» / Бєсїду вєла Юлія Комінко // Православїє в Українї. – 2011. – 2 червня.

ник міністра культури, як диригент і педагог, він усіляко підтримував діяльність хору хлопчиків. Це дало можливість сформувати один з найкращих дитячих хорових колективів в Україні, який мав високе визнання в Європі. Хору хлопчиків був притаманний індивідуальний стиль і манера виконання хорових творів різних стилів. Тому в Іспанії юних артистів назвали маленькими віртуозами з берегів Дніпра, а у Франції – чарівниками хорового співу. Концертні програми колективу охоплювали твори хорової спадщини і сучасності, вражали різноманітністю жанрів. Юрій Станішевський, доктор мистецтвознавства, аналізуючи багатогранність творчого портрету Володимира Рожка пише: «На міжнародному фестивалі у старовинному швейцарському місті Базелі, де вже понад 30 років існує чи не найпрестижніше у Європі змагання юнацьких хорових колективів, виступи вихованців Володимира Івановича перетворилися на сенсацію. Кияни відкрили своїм чудовим співом неповторну красу і самотність рідної народної пісні й численних творів українських композиторів <...> хор, керований В. Рожком, виявляє себе блискучим інтерпретатором шедеврів класичної та сучасної зарубіжної музики, прозвучали хорові обробки українських народних пісень, твори Д. Бортнянського, М. Березовського, А. Веделя, Д. Леонтовича, В. Косенка а також музика сучасних композиторів – Б. Лятошинського, О. Білаша, Ж. Колоду та інших»¹.

Про успіхи хору хлопчиків писали музичні критики й українські музикознавці. Зокрема, доктор мистецтвознавства Анатолій Мартинюк згадує подію, яка стала знаковою у творчій біографії хору хлопчиків і Володимира Івановича: «Свою майстерність хор хлопчиків музичної школи імені М. В. Лисенка неодноразово представляв на престижних концертах у Національній філармонії та оперному театрі. Значною подією у творчій діяльності цього чудового колективу, який має півстолітню історію, став авторський концерт класика музики ХХ століття видатного польського композитора Кшиштофа Пендерецького. Під керуванням композитора вперше в Україні відбулася прем'єра його твору “Credo”, яку здійснили провідні художні колективи столиці – Національна академічна капела “Думка”, симфонічний оркестр Національної філармонії і хор хлопчиків музичної школи імені М. В. Лисенка. В інтерв'ю газети “День” <...> видатний композитор сучасності відзначив високий професійний рівень Національного оркестру філармонії та підкреслив: “Особливо сильне враження справили на мене ваші чудесні хори – “Думка” та хор хлопчиків музичної школи імені Лисенка. Діти співали так чудово, ніби все життя виконували мій твір”»².

Важливою сторінкою в диригентському й педагогічному житті і творчості Володимира Рожка є період його роботи в Національній опері України, про яку він тепер згадує так: «Мій прихід до театру й насправді співпав із часом, коли в ньому працювали українські знаменитості: дванадцять народних артистів СРСР – диригент Стефан Турчак, головний режисер Дмитро Смолич, головний художник Федір Нірод, головний хормейстер Лев Венедиктов, уславлені Євгенія Мирошніченко, Анатолій Солов'яненко, Анатолій Мокренко, Дмитро Гнатюк. А мені ще й 35-ти років не було. Але я вже мав певну підготовку: працював на керівних посадах, встиг захистити дисертацію. В основу моєї наукової праці, присвяченої образові народу в українській героїчній опері, були покладені всі спектаклі київського оперного театру, але я не став набивати собі ціну і показувати, який я розумний і грамотний музикознавець. Я придивлявся, багато працював, був на всіх репетиціях і виставах, не пропускав жодного спектаклю...»³.

¹ Станішевський Ю. О. Дослідник і митець / Юрій Станішевський // Рожок В. І. Музика і сучасність : моногр. дослідж., наук.-попул., критич. та публіц. твори / Володимир Рожок ; [відп. ред. М. Р. Черкашина]. – К. : Книга пам'яті України, 2003. – С. 14–15.

² Мартинюк А. К. Мистецько-освітняські виміри науково-творчої діяльності Володимира Рожка / А. Мартинюк // Молодь і ринок. – 2012. – № 10. – С. 71.

³ Рожок В. І. Треба вміти цікаво жити... / Володимир Рожок // Культура і життя. – 2011. – 7 жовтня.

Важливу роль у житті і творчості Володимира Рожка, у формуванні його мистецько-художніх і естетичних принципів як диригента, педагога і науковця відіграла постать геніального диригента ХХ століття Стефана Турчака. Для Володимира Івановича він був взірцем високого професіоналізму, поєданого з глибокою музичною інтуїцією і природним талантом. Майже три десятиліття С. Турчак очолював Національний оперний театр, поставивши понад 30 вистав світової класики, диригував безліччю концертних програм. Упродовж кількох десятиліть Володимир Іванович мав можливість спілкуватися зі С. Турчаком, належно оцінити його неповторне мистецтвом диригування в оперному театрі, бути свідком народження багатьох його музичних шедеврів. Щодня він «безпосередньо спостерігав творчий процес Майстра, його скрупульозну працю над кожним спектаклем, з оркестром, кожним окремим виконавцем, працю на репетиціях, співанках, уроках, детально знає всі різнопланові вистави, здійснені під орудою Маестро, серед яких “Отелло” Дж. Верді, “Борис Годунов” М. Мусоргського, “Євгеній Онегін” П. Чайковського, “Тарас Бульба” М. Лисенка, “Милана” Г. Майбороди, “Камінний господар” В. Губаренка, “Ольга” і “Прометей” Є. Станковича, “Абесалом і Етері” З. Паліашвілі та ін. твори національної та світової класики. Володимир слухав Турчака і як диригента-симфоніста, самобутнього інтерпретатора найскладніших творів світової музичної літератури – “Реквієму” Дж. Верді, Шостої симфонії П. Чайковського, Другої симфонії С. Рахманінова, диригента багатьох концертних програм з провідними солістами театру»¹.

Саме тоді й зародилися думка зберегти для молодих диригентів досвід цього неперевершеного майстра. Увесь живий мистецький процес репетиційних і концертних виступів С. Турчака і його диригентський досвід із роками був узагальнений у монографіях і наукових статтях В. Рожка, серед яких: «Стефан Турчак»²; «Сонячний маестро»³; «Стефан Турчак. Диригент. Митець. Громадянин»⁴, «Творчість Стефана Турчака в контексті музично-театральної культури України 60–80 рр. ХХ століття»⁵; «Магічна сила перевтілення»⁶, «Легендарний маестро»⁷, «Музика і сучасність»⁸ та ін. Гортаючи сторінки цих книг, відчуваєш, що їх написала людина, «яка в найтонших нюансах знає те, про що пише. І це не випадково, адже автор праці є науковцем і водночас діячем, який має багаторічний творчий досвід у низці сфер – хорового диригування, педагогіки, адміністративної, дипломатичної діяльності, організації музично-культурного життя. Завдяки цьому він виважено й об'ємно розуміє музично-культурний процес, особливо гостро відчуває в ньому все художньо цінне, бачить його у світовому куль-

¹ Немкович О. М. Нова книга про Стефана Турчака (до 75 річчя від дня народження) / Олена Немкович // Українська музика. – 2013. – № 3(9). – С. 175–176.

² Рожок В. І. Стефан Турчак / Володимир Рожок; передне сл. Б. Олійника. – К.: Либідь, 2012. – 248 с.

³ Рожок В. І. Сонячний маестро: монографія / Володимир Рожок. – К.: Автограф, 2006. – 246 с.: іл. 40 с. Третє видання: Рожок В. І. Стефан Турчак / Володимир Рожок; передне сл. Б. Олійника. – К.: Либідь, 2012. – 248 с.: іл.

⁴ Рожок В. І. Стефан Турчак. Диригент. Митець. Громадянин / Володимир Рожок. – Харків, 1994. – 203 с.

⁵ Рожок В. І. Творчість Стефана Турчака в контексті музично-театральної культури України 60–80 рр. ХХ століття: дис. ... доктора мистецтвознавства: спец.: 10.00.03 Музичне мистецтво / Рожок Володимир Іванович; Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. – К., 1997. – 348 с.

⁶ Рожок В. І. Магічна сила перевтілення. До 60-річчя від дня народження С. В. Турчака / Володимир Рожок // Музика. – 1998. – № 2. – С. 21–24.

⁷ Рожок В. І. Легендарний маестро (до 60-річчя від дня народження) / Володимир Рожок // Культура і життя. – 1998. – 28 лютого. – С. 2.

⁸ Рожок В. І. Музика і сучасність: моногр. дослідж., наук.-попул., критич. та публіц. твори / Володимир Рожок; [відп. ред. М. Р. Черкашина]. – К.: Книга пам'яті України, 2003. – 220 с.

турному просторі. Саме це й необхідне для осягнення постатей такого масштабу, як Турчак – геніальний музикант-виконавець, митець-філософ, у творчості якого розкрилися незвідані глибини духовного мікрокосмосу окремої людини й макрокосмосу цілої нації, що водночас набували загальнолюдського звучання¹.

Стефан Турчак, як унікальний мистецький феномен, сформував українську диригентську школу – самобутнє явище музично-виконавського мистецтва. Саме для збереження і продовження цієї традиції Володимир Рожок ініціював, започаткував і дав життя Міжнародному конкурсу диригентів імені Стефана Турчака, який здобув визнання далеко за межами нашої держави.

З 2004 року й донині Володимир Іванович очолює Національну музичну академію України імені П. І. Чайковського і з цього часу послідовно обстоює пріоритети і традиції національної мистецької освіти, наполегливо переконуючи, що «розбудова єдиного європейського простору має здійснюватися з повагою до традицій <...> шляхом визнання національних освітніх систем...»².

У переддень життєвого ювілею Володимира Івановича Рожка, професора, педагога, диригента, народного артиста України, доктора мистецтвознавства, члена-кореспондента НАМ України, ректора Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського, бажаю міцного здоров'я, творчого довголіття і мирного неба для родини і України! З Роси і Води! Многая Літа!

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Володимир Рожок: «Церква допомогла зберегти нашу хорову культуру. Настав час допомогти Церкві» / Бесіду вела Юлія Комінко // Православ'є в Україні. – 2011. – 2 червня.
2. Мартинюк А. К. Мистецько-освітня діяльність Володимира Рожка / А. Мартинюк // Молодь і ринок. – 2012. – № 10. – С. 68–72.
3. Немкович О. М. Нова книга про Стефана Турчака (до 75 річчя від дня народження) / Олена Немкович // Українська музика. – 2013. – № 3 (9). – С. 175–178.
4. Рожок В. І. Легендарний маестро (до 60-річчя від дня народження) / Володимир Рожок // Культура і життя. – 1998. – 28 лютого. – С. 2.
5. Рожок В. І. Магічна сила перевтілення. До 60-річчя від дня народження С. В. Турчака / Володимир Рожок // Музика. – 1998. – № 2. – С. 21–24.
6. Рожок В. І. Міжнародна Пасхальна асамблея «Господи, Господи, силою Твоєю!» / В. Рожок // Культурологічний словник / за ред. В. І. Рожка, О. В. Антонюка. – К. : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2011. – С. 290–293.
7. Рожок В. І. Музика і сучасність : моногр. дослідж., наук.-попул., критич. та публіц. твори / Володимир Рожок ; [відп. ред. М. Р. Черкашина]. – К. : Книга пам'яті України, 2003. – 220 с.
8. Рожок В. І. Музична освіта в Україні на межі століть: реалії, проблеми та перспективи / Рожок В. І. // Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського : наук. журн. – К., 2009. – № 1 (2). – С. 3–15.
9. Рожок В. І. Музичне відлуння соборності. Міжнародна пасхальна хорова асамблея «Господи, Господи, силою Твоєю» / Рожок В. І. // Часопис Національної музичної академії України : наук. журн. – К., 2011. – № 1 (10). – С. 3–16.
10. Рожок В. І. Сонячний маестро : монографія / Володимир Рожок. – К. : Автограф, 2006. – 246 с. : іл. 40 с.

¹ Немкович О. М. Нова книга про Стефана Турчака (до 75 річчя від дня народження) / Олена Немкович // Українська музика. 2013. – № 3 (9). – С. 175.

² Рожок В. І. Музична освіта в Україні на межі століть: реалії, проблеми та перспективи / Рожок В. І. // Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського : наук. журн. – К., 2009. – № 1 (2). – С. 3–15.

11. Рожок В. І. Стефан Турчак / Володимир Рожок ; передне сл. Б. Олійника. – К. : Либідь, 2012. – 248 с. : іл.
12. Рожок В. Стефан Турчак. Диригент. Митець. Громадянин / Володимир Рожок. – Харків, 1994. – 203 с.
13. Рожок В. І. Творчість Стефана Турчака в контексті музично-театральної культури України 60–80 рр. ХХ століття : дис. ... доктора мистецтвознавства : спец. : 10.00.03 Музичне мистецтво / Рожок Володимир Іванович ; Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. – К., 1997. – 348 с.
14. Рожок В. І. Треба вміти цікаво жити... / Володимир Рожок // Культура і життя. – 2011. – 7 жовтня.
15. Станішевський Ю. О. Дослідник і митець / Юрій Станішевський // Рожок В. І. Музика і сучасність : моногр. дослідж., наук.-попул., критич. та публіц. твори / Володимир Рожок ; [відп. ред. М. Р. Черкашина]. – К. : Книга пам'яті України, 2003. – С. 5–16.

Бенч О. Г. Хоровое пение в жизни и творчестве Владимира Рожка. Рожок Владимир Иванович – педагог, дирижёр, музыковед, музыкально-общественный деятель, народный артист Украины, доктор искусствоведения, член-корреспондент Национальной академии искусств Украины, ректор Национальной музыкальной академии Украины имени П. И. Чайковского. Как педагог и дирижёр, Владимир Иванович активно возрождает традиции духовного пения. Уважая разные конфессии, он понимает, что в наше сложное время техногенных процессов, в эпоху глобализации и информатизации общества человек должен иметь возможность останавливаться и думать о Вечном. Поэтому по его инициативе и проводятся неповторимые Международные Пасхальные ассамблеи. В. Рожок неоднократно выступал с инициативой открыть регентские отделения в высших музыкальных заведениях Украины. Дирижёрская и педагогическая деятельность В. Рожка связана с известным коллективом – хором мальчиков Киевской средней специализированной музыкальной школы-интерната имени Н. В. Лисенко. Хор под управлением В. Рожка блестяще осуществлял интерпретацию шедевров классической и современной зарубежной музыки, исполнял хоровые обработки украинских народных песен, произведения Д. Бортнянского, М. Березовского, А. Веделя, М. Леонтовича, В. Косенко, а также хоровую музыку современных композиторов – Б. Лятошинского, А. Билаша, Ж. Колодуб и других.

Ключевые слова: хоровое дирижирование, хормейстерско-дирижёрская деятельность В. Рожка, хор мальчиков КССМШ им. Н. В. Лысенко.

Bench O. G. Choral Singing in the Life and Work of Volodymyr Rozhok. Volodymyr Rozhok is a teacher, conductor, musicologist, music and public figure, People's Artist of Ukraine, Doctor of Arts, corresponding member of National Academy of Arts of Ukraine, Rector of the Tchaikovsky National Music Academy of Ukraine. As a teacher and conductor, Volodymyr Rozhok actively revives the tradition of spiritual singing. Respecting different faiths, he understands that in our difficult time of technological processes, globalization and the informatization of society the people must be able to stop and think about eternal. Due to his initiative the unique Easter International Assemblies were originated. V. Rozhok repeatedly advocated an initiative to open a Regency branch in the higher music institutions of Ukraine. His conducting and educational activities are associated with the famous team – boys' choir of Kyiv secondary specialized music boarding school named after Mykola Lysenko. The choir under the guidance of V. Rozhok has performed brilliantly the arrangements of masterpieces of classical and modern foreign music, it presented the choral Ukrainian folk songs, works of D. Bortniansky, M. Berezhovsky, A. Vedel, M. Leontovych, V. Kosenko and choral music by contemporary composers – B. Liatoshynsky, O. Bilash, J. Kolodub and others.

Keywords: choral conducting, conducting activities of V. Rozhok, team – boys' choir of Kyiv secondary specialized music boarding school named after Mykola Lysenko.